

Rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut - ohjekirje 2017

Sisällys

1	Kunta rintamaveteraanien kuntoutuksen ja kotona asumista tukevien palveluiden järjestäjänä.....	3
2	Jaettavissa oleva määräraha ja sen maksaminen vuonna 2017.....	3
2.1	Määrärahojen käyttö	4
2.2	Selvitys vuoden 2017 määrärahan käytöstä.....	4
2.3	Lisämäärärahakysely vuodelle 2017	4
2.4	Käyttämättä jääneen määrärahan palauttaminen Valtiokonttoriin.....	4
2.5	Vuoden 2016 kuntoutus- ja kotona asumista tukevien palvelujen määrärahan selvitys ja lisämäärärahan jako	5
3	Kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin oikeutetut.....	5
4	Rintamaveteraanien kuntoutuksen järjestäminen	6
4.1	Kuntoutuksen järjestämisen yleiset periaatteet ja käytännöt	6
4.2	Laitoskuntoutuksen järjestäminen	6
4.3	Aviropuolison laitoskuntoutus.....	7
4.4	Päiväkuntoutuksen järjestäminen.....	7
4.5	Avokuntoutuksen järjestäminen	7
4.6	Tuetun kotona kuntoutumisen järjestäminen.....	8
4.7	Rintamaveteraanin kuntoutusjakson pituus.....	8
4.7.1	Laitoskuntoutus.....	8
4.7.2	Aviropuolison laitoskuntoutus.....	8
4.7.3	Päiväkuntoutus	8
4.7.4	Avokuntoutus.....	9
4.8	Selvitys kuntoutusmäärärahojen käytöstä	9
4.9	Kuntoutukseen hakeminen	9
4.9.1	Hakemus	9
4.9.2	Lääkärinlausunto	9
4.10	Kuntoutukseen ohjaaminen.....	9
4.11	Matkakustannusten korvaaminen	10
4.12	Muutoksen haku	10
5	Rintamaveteraaneille kotona asumista tukevat palvelut	11
5.1	Kotona asumista tukevien palveluiden yleiset periaatteet	11
5.2	Määrärahan käyttötarkoitus.....	11
5.2.1	Kotipalvelut ja kotihoito	11
5.2.2	Liikkumista tukevat palvelut	12
5.2.3	Päivätoiminta	12
5.2.4	Apuvälinepalvelut.....	12
5.2.5	Omaishoidon tuki.....	12
5.2.6	Tuettu kotona kuntoutuminen.....	12
5.3	Selvitys määrärahan käytöstä.....	13

1 Kunta rintamaveteraanien kuntoutuksen ja kotona asumista tukevien palveluiden järjestäjänä

Rintamaveteraanien kuntoutus perustuu lakiin rintamaveteraanien kuntoutuksesta (1184/1988) sekä asetukseen rintamaveteraanien kuntoutuksesta (1348/1988).

Valtio myöntää vuosittain rintamaveteraanien kuntoutukseen määrärahan, jolla kuntien/kuntayhtymien (myöhemmin kuntien) on määrä järjestää oman kuntansa rintamaveteraaneille kuntoutusta sekä kotona asumista tukevia palveluita.

Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden johdosta määrärahaa on huomattavasti lisätty. Valtiokonttori pitää tärkeänä, että kunnat ovat aktiivisesti yhteydessä rintamaveteraaneihin ja tarjoavat rintamaveteraaneille heidän tarpeensa mukaiset kuntoutuspalvelut sekä kotona asumista tukevat palvelut, jotta määräraha tulee tehokkaasti ja täysimääräisesti käytetyksi rintamaveteraanien hyväksi.

Palvelut perustuvat pääsääntöisesti palvelutarpeen kartoitukseen. Kunta voi käyttää määrärahaa kuntoutuksen ja kotona asumista tukevien palvelujen palvelutarpeen kartoittamiseen yhteensä enintään 200 euroa/rintamaveteraani.

Tämän ohjekirjeen tarkoituksena on ohjata kuntia järjestämään määrärahan käyttötarkoitusta vastaavat kuntoutuspalvelut sekä kotona asumista tukevat palvelut palveluihin oikeutetuille rintamaveteraaneille kunnassa.

Ohjekirje on Valtiokonttorin kotisivuilla osoitteesta: <http://www.valtiokonttori.fi: Kansalaisille ja yhteisöille/ Korvaukset ja etuisuudet / Sotainvalidien ja rintamaveteraanien etuudet / Rintamaveteraanien ja erityisryhmien etuudet / Kotimaassa asuvien rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut>

2 Jaettavissa oleva määräraha ja sen maksaminen vuonna 2017

Valtiokonttori maksaa kunnille **kuntoutusmäärärahaa yhteensä 15,6 miljoonaa euroa. Määräraha maksetaan** kuntoutuslain mukaisesti enakkona neljännesvuosittain (helmi-, touko-, elo- ja marraskuussa) yhtä suurina erinä.

Valtiokonttori maksaa kunnille **kotona asumista tukevien palveluiden määrärahaa yhteensä 25 miljoonaa euroa.** Määräraha maksetaan yhtenä eränä 31.1.2017.

Määrärahojen jako perustuu kunnassa asuvien, kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin oikeutettujen rintamaveteraanien lukumäärään.

2.1 Määrärahojen käyttö

Kuntien tulee pitää rintamaveteraanien kuntoutusmääräraha ja kotona asumista tukevien palvelujen määräraha erillään toisistaan ja käyttää määrärahat niihin tarkoituksiin, joihin ne on osoitettu. **Kunnilla on kuitenkin oikeus keran vuodessa tehdä määrärahojen siirto** kuntoutus- ja kotona asumista tukevien palvelujen välillä, mikäli osoittautuu, että palveluun osoitetusta määrärahasta osa jää käyttämättä ja toiseen palveluun tarvitaan lisää määrärahaa. Kunnan on ilmoitettava Valtiokonttorille tehdystä siirrosta lokakuun loppuun mennessä sähköpostilla osoitteeseen rintamaveteraanit@valtiokonttori.fi

Kuntien tulee tehdä valtion vuoden 2017 määrärahoilla maksettavat rintamaveteraanien kuntoutus- ja kotona asumista tukevien palvelujen päätökset **31.12.2017 mennessä**. Vuoden 2017 puolella tehtyjen päätösten perusteella **palveluja voidaan järjestää ja kustannuksia voidaan maksaa 31.7.2018 saakka**. Mikäli palvelupäätöksen saanut rintamaveteraani ei voi käyttää palvelua kuoleman johdosta tai muusta syystä niin maksusitoumuksen voi käyttää jonkun toisen rintamaveteraanin hyväksi.

Määrärahojen käyttöaikaa on aikaisempaan nähden pidennetty ja sen tavoitteena on antaa kunnille mahdollisuus käyttää vuodelle 2017 myönnettyä määrärahaa niin, että palautustarvetta ei olisi.

2.2 Selvitys vuoden 2017 määrärahan käytöstä

Kuntien tulee tehdä selvitys vuoden 2017 määrärahojen käytöstä Valtiokonttoriin **31.8.2018 mennessä**. Selvityslomake lähetetään kunnille kesäkuussa 2018 sähköpostilla.

2.3 Lisämäärärahakysely vuodelle 2017

Valtiokonttori seuraa määrärahan riittävyyttä ja tulee tarvittaessa tekemään esityksen eduskunnalle lisämäärärahan tarpeesta. Lisämäärärahan saaminen edellyttää, että hallitus tekee esityksen lisämäärärahasta eduskunnalle ja että eduskunta hyväksyy sen.

Kyselyt sekä kuntoutuslisämäärärahan että kotona asumista tukevien palvelujen lisämäärärahan tarpeesta lähetetään kunnille sähköisesti toukokuun alussa 2017. Kyselyissä tulee ilmoittaa euromääräinen summa eli paljonko kunta arvioi tarvitsevansa lisämäärärahaa kuntoutukseen ja paljonko kotona asumista tukeviin palveluihin vuodelle 2017. Molempiin lisämäärärahakyselyihin tulee vastata Valtiokonttoriin viimeistään 31.5.2017.

Lisämäärärahat tullaan jakamaan vain niille kunnille, jotka ovat ilmoittaneet tarvitsevansa lisämäärärahaa. Lisämäärärahat maksetaan kunnille, kun saadaan tieto, että eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen lisämäärärahasta. Mikäli eduskunta ei myönnä lisää määrärahaa, jaetaan ainoastaan vuodelta 2016 käyttämättä jääneet määrärahat.

2.4 Käyttämättä jääneen määrärahan palauttaminen Valtiokonttoriin

Mikäli kunnalta jää käyttämättä vuodelta 2017 joko rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahaa tai kotona asumista tukeviin palveluihin tarkoitettua määrärahaa **5 euroa tai enemmän**, on se palautettava Valtiokonttorin tilille FI95 5000 0121 5025 60 viimeistään **15.9.2018**.

2.5

Vuoden 2016 kuntoutus- ja kotona asumista tukevien palvelujen määrärahan selvitys ja lisämäärärahan jako

Kuntien tulee tehdä valtion vuoden 2016 määrärahoilla maksetuista rintamaveteraanien kuntoutus- ja kotona asumista tukevien palvelujen päätökset 31.12.2016 mennessä ja tehtyjen päätösten perusteella palveluja voidaan järjestää ja kustannuksia maksaa 31.3.2017 saakka.

Vuoden 2016 määrärahojen käytöstä kuntien tulee tehdä selvitys Valtiokonttorille 30.4.2017 mennessä. SelvitysloMAKEET lähetetään kunnille sähköisesti tammi-helmikuun vaihteessa. Mikäli kunnilta jää käyttämättä vuodelta 2016 joko kuntoutusmäärärahaa tai kotona asumista tukeviin palveluihin tarkoitettua määrärahaa 5 euroa tai enemmän, on se palautettava Valtiokonttorin tilille FI95 5000 0121 5025 60 viimeistään **15.5.2017**.

Käyttämättä jäänyt määräraha jaetaan uudelleen syksyllä 2017 niille kunnille, jotka ovat ilmoittaneet tarvitsevansa lisämäärärahaa 31.5.2017 mennessä. Lisämäärärahakysely lähetetään kunnille toukokuun alussa sähköisesti.

3

Kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin oikeutetut

Kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin oikeutetun rintamaveteraanin tulee olla Suomessa asuva vuosien 1939 – 1945 sotiin osallistunut rintamasotilastunnuksen, rintamapalvelustunnuksen tai rintamatunnuksen omaava rintamaveteraani.

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua laitospalvelukseen samanaikaisesti rintamaveteraanin kanssa samassa kuntoutuslaitoksessa. Samoin aviopuoliso voi osallistua päiväkuntoutukseen yhdessä rintamaveteraanin kanssa.

Rintamaveteraanin, jolla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Suomessa, on haettava oikeutta kuntoutukseen Valtiokonttorista.

Mikäli rintamaveteraanilla on oikeus saada vahingon tai ammattitaudin perusteella kuntoutusta sotilasvammalain (404/48), liikennevakuutuslain (279/59), työtaturma- ja ammattitautilain (486/2015) tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) taikka näitä vastaavan aikaisemman lain nojalla, hän ei voi saada enää rintamaveteraaneille tarkoitettua kuntoutusta. Kuntoutukseen hakevan mahdollisuudet saada kuntoutusta näiden lakien perusteella on selvitettävä.

Myöskään sotainvalidit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, eivät voi saada rintamaveteraaneille tarkoitettua kuntoutusta tai kotona asumista tukevia palveluita.

Kansaneläkelaitoksella on 1.5.2014 voimaan tulleen lainmuutoksen myötä oikeus antaa kotikunnalle rintamalisän saajien nimet ja henkilötunnukset. Kunta voi hyödyntää tietoa tiedottamalla palveluista ja tehostamalla veteraanien kuntoutukseen ja kotona asumista tukevien palvelujen piiriin pääsemistä. Kansaneläkelaitoksen tulee luovuttaa tiedot kunnalle vuosittain maksutta tammikuun loppuun mennessä. (Rintamasotilaseläkelaki 19 § 11.4.2014/322).

4 Rintamaveteraanien kuntoutuksen järjestäminen

4.1 Kuntoutuksen järjestämisen yleiset periaatteet ja käytännöt

Kuntoutuksen tarkoituksena on rintamaveteraanin toimintakyvyn edistäminen ja säilyttäminen niin, että hän selviytyy mahdollisimman pitkään itsenäisesti jokapäiväisistä toiminnoistaan. Kuntoutujan toimintakyvyn edistämiseksi ja säilyttämiseksi kuntoutuksen tulee olla säännöllistä ja suunnitelmallista. Tavoitteena on, että rintamaveteraanit saavat tarpeitansa vastaavaa kuntoutusta säännöllisesti vuosittain. Kuntoutuksen tulee nivoutua saumattomasti osaksi muita tukipalveluja.

Rintamaveteraanien ikääntyessä tarve palveluohjaukselle lisääntyy. Rintamaveteraaneille nimetty palveluohjaaja tai veteraanineuvoja ohjaa ja opastaa rintamaveteraania kaikissa hänen palvelukokonaisuuteensa liittyvissä asioissa ja auttaa saamaan tarvittavat palvelut.

Palvelujen tulee perustua pääsääntöisesti palvelutarpeen kartoittamiseen. Toimintakykyä arvioitaessa mukana voivat olla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, veteraanille nimetty vastuuhenkilö/palveluneuvoja, asiakas ja mahdollisuuksien mukaan lähiomainen.

Rintamaveteraanien kuntoutus voidaan toteuttaa laituskuntoutuksena, päivä-kuntoutuksena tai avokuntoutuksena. Päivä- tai muu avokuntoutus on ensisijainen kuntoutusmuoto silloin, kun se on kuntoutuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Rintamaveteraanille voidaan myös toteuttaa monimuotoinen kuntoutus esim. laitos- ja/tai avokuntoutuksena asetuksen ja määrärahan sallimissa rajoissa. Huom! myös tehostetussa palveluasumisessa asuvalla veteraanilla on oikeus saada edellä mainittua kuntoutusta.

Rintamaveteraanille ja hänen puolisolleen ei aiheudu kuntoutuksesta kustannuksia. Kunta maksaa rintamaveteraanin kuntoutuskustannukset ja Kansaneläkelaitos korvaa kuntoutusmatkoista aiheutuvat kulut kokonaisuudessaan myös omavastuuosuudet. Mikäli rintamaveteraani kuolee ennen kuntoutusjaksoa, voi maksusitoumuksen siirtää toiselle rintamaveteraanille.

4.2 Laituskuntoutuksen järjestäminen

Laituskuntoutuksella tarkoitetaan laitoksessa vietettyä kuntoutusjaksoa, johon kuuluu kuntoutuksen lisäksi majoitus ja täysihoidto.

Valtiokonttori on kilpailuttanut rintamaveteraanien laituskuntoutuksen palveluntuottajat. Kuntien tulee kuntoutusta järjestäessään käyttää Valtiokonttorin sopimustoimittajaa. Kunta voi myös vaihtoehtoisesti järjestää kuntoutuksen omassa terveyskeskuksessaan tai erikoissairaanhoidon palveluyksikössä.

Kuntien tulee noudattaa Valtiokonttorin ja sopimustoimittajan välisissä palvelusopimuksissa sovittuja hintoja. Hoitopäivähinnat ovat Valtiokonttorin kotisivuilla osoitteesta: <http://www.valtiokonttori.fi>: Kansalaisille ja yhteisöille/ Korvaukset ja etuisuudet / Sotainvalidien ja rintamaveteraanien etuudet / Rintamaveteraanien ja erityisryhmien etuudet / Kotimaassa asuvien rintamaveteraanien kuntoutus

Kunnat voivat veloittaa terveyskeskuksessa tai erikoissairaanhoidon toimintayksikössä järjestetystä kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset terveydenhuoltolain (1326/2010) 58 §:n mukaisesti. Kunnan terveyskeskukselle suoritettavaa korvausta laskettaessa palvelujen käyttäjiltä perittäviä asiakasmaksuja ei kuitenkaan lueta korvauksesta vähennettäväksi toimintatuloksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n mukaan (laki 1339/2010).

Laitoskuntoutuksen sisältö on määritelty laitoskuntoutuksen laatuvaatimuksissa. Valtiokonttori ja palveluntuottaja ovat sopineet tarjouskilpailun yhteydessä yksityiskohtaisesti rintamaveteraanien kuntoutuksen sisällöstä.

4.3 Aviopuolison laitoskuntoutus

Rintamaveteraanin aviopuolisolla on mahdollisuus osallistua puolisonsa kanssa laitoskuntoutukseen. Edellytyksenä yhteiseen kuntoutusjaksoon on aviopuolisoiden yhteinen tahto.

Aviopuolisoiden kuntoutusjaksot tulee toteuttaa samanaikaisesti samassa kuntoutuslaitoksessa. Samanaikaisen kuntoutusjakson tavoitteena on parantaa rintamaveteraanin kuntoutuksen tuloksellisuutta sekä edistää rintamaveteraanin kotona selviytymistä muun muassa tukemalla hoitavan aviopuolison jaksamista. Aviopuolison osallistuminen ei lyhennä rintamaveteraanin laitoskuntoutusjaksoa.

4.4 Päiväkuntoutuksen järjestäminen

Päiväkuntoutuksella tarkoitetaan kuntoutusta, johon sisältyy yksilöhoitojen lisäksi ryhmätoimintaa sekä kuntoutuspäivän aikana tarjotut ateriat. Päiväkuntoutuksessa kuntoutuja yöpyy kotonaan.

Kunnat hankkivat rintamaveteraanien päiväkuntoutuksen itse.

Päiväkuntoutusta voidaan toteuttaa esimerkiksi terveyskeskuksessa, sairaalassa, palvelu- ja päiväkeskuksessa tai kuntoutuslaitoksessa.

Päiväkuntoutuksesta aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun asetuksen 4 §:n mukaisesti.

Aviopuolisolla on mahdollisuus osallistua yhdessä rintamaveteraanin kanssa myös päiväkuntoutukseen. Aviopuolisoiden kuntoutusjaksot tulee toteuttaa samanaikaisesti samassa kuntoutuslaitoksessa.

4.5 Avokuntoutuksen järjestäminen

Avokuntoutuksen toimintamuotoja ovat erilaiset terapiat esimerkiksi fysioterapia, toimintaterapia, jalkahoito, hieronta tai muu rintamaveteraanin yksilölliseen tarpeeseen perustuva terapia tai psykososiaalinen tuki, esimerkiksi yksilöllinen keskustelutuki tai toiminnallinen tuki. Avokuntoutus voidaan toteuttaa myös ryhmäkuntoutuksena.

Avokuntoutusta voidaan toteuttaa esimerkiksi terveyskeskuksessa, sairaalassa, tehostetussa palveluasumisessa, palvelu- ja päiväkeskuksessa, kuntoutuslaitoksessa tai hankkia se yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/90) 2 §:ssä tarkoitetulta palvelun tuottajalta tai itsenäiseltä ammatinharjoittajalta.

Avokuntoutus on mahdollista toteuttaa myös rintamaveteraanin kotona (kotikuntoutus), jos se on hänen terveydentilansa vuoksi tarpeen. **Kotikuntoutuksella** tarkoitetaan rintamaveteraanin kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa, kuten palvelutalossa, tehostetussa palveluasumisessa tai laitoshoidossa annettavaa avokuntoutusta.

Avokuntoutuksesta aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun asetuksen 4 §:n mukaisesti.

Aviopuolisoilla ei ole oikeutta avokuntoutukseen.

4.6 Tuetun kotona kuntoutumisen järjestäminen

Tuettu kotona kuntoutuminen katsotaan kuuluvaksi sekä kuntoutukseen että yhdeksi kotona asumista tukeväksi palveluksi. Käytetäänkö kuntoutusmäärärahaa vai kotona asumista tukevien palvelujen määrärahaa riippuu rintamaveteraanin tarpeesta ja toteuttaako sitä sosiaali- vai terveydenhuolto. Tätä koskeva ohje on siirretty kohtaan 5.2.6

4.7 Rintamaveteraanin kuntoutusjakson pituus

4.7.1 Laitoskuntoutus

Rintamaveteraanin laitoskuntoutusjakson pituus on pääsääntöisesti 10 vuorokautta. Kuntoutusjakson pituus on aina enintään 10 vuorokautta, kun kyseessä on toimintakykyluokan 3 rintamaveteraani. Kuntoutusjakson voi myös jaksottaa.

Rintamaveteraanin kuntoutusjakso voi kuitenkin olla myös pidempi, mikäli rintamaveteraanin toimintakyky on sairauden tai vamman aiheuttaman häiriön vuoksi alentunut niin, että rintamaveteraanin toimintakykyluokka on 1 tai 2, ja kuntoutuksen tavoitteiden kannalta pidempi kuntoutusjakso on perusteltu. Tällöin kuntoutusjakson pituus on enintään neljä viikkoa.

4.7.2 Aviopuolison laitoskuntoutus

Aviopuolison kuntoutusjakson pituus on pääsääntöisesti enintään 10 vuorokautta. Aviopuolisoiden kuntoutusjaksojen pituudet ovat pääsääntöisesti yhtä pitkät.

Kuitenkin jos rintamaveteraanin kuntoutusjakson pituus on kahdesta neljään viikkoa, aviopuolison kuntoutusjakson pituus voi olla enintään 14 vuorokautta.

Aviopuolison kuntoutusjakso ei saa olla pidempi kuin rintamaveteraanin.

4.7.3 Päiväkuntoutus

Rintamaveteraanin ja hänen puolisonsa yhteisen päiväkuntoutusjakson pituus on pääsääntöisesti enintään 10 päivää. Kuntoutusjakson pituus on aina enintään 10 vuorokautta, kun kyseessä on toimintakykyluokan 3 rintamaveteraani.

Niissä tapauksissa, joissa rintamaveteraanilla oleva vamma tai sairaus haittaa toimintakykyä niin, että rintamaveteraanin toimintakykyluokka on 1 tai 2, voidaan päiväkuntoutusta antaa 20 päivää (lain 2 § 3 momentti). Puolisolla on silloin oikeus osallistua näihin 20 päivään.

4.7.4 Avokuntoutus

Rintamaveteraanin avokuntoutuskertojen määrä on pääsääntöisesti 20 käyntikertaa kalenterivuodessa. Toimintakykyluokan 3 rintamaveteraani voi saada enintään 20 käyntikertaa vuodessa. Avokuntoutus voidaan toteuttaa esimerkiksi 2 x 10 hoitokerran sarjoina.

Mikäli rintamaveteraanin vamma tai sairaus edellyttää, voidaan avokuntoutuskertoja myöntää enintään 30 käyntikertaa kalenterivuodessa.

Aviopuolisolla ei ole oikeutta avokuntoutukseen.

4.8 Selvitys kuntoutusmäärärahojen käytöstä

Valtiokonttori pyytää kuntia tekemään selvityksen vuoden 2017 kuntoutusmäärärahan käytöstä. Selvityksessä tulee ilmoittaa kuntoutusmuodoittain kuntoutusta saaneiden henkilöiden lukumäärät, kuntoutusjaksojen pituudet, hoitopäivien/-kertojen määrät sekä käytetyt määrärahat. Lisäksi kysytään syytä siihen, miksi määrärahaa on jäänyt käyttämättä. Valtiokonttori lähettää kunnille selvityslomakkeen sähköisesti täytettäväksi kesäkuussa 2018. Selvitys tulee lähettää Valtiokonttoriin **31.8.2018 mennessä**.

4.9 Kuntoutukseen hakeminen

4.9.1 Hakemus

Kuntoutushakemuksen tekee rintamaveteraani tai hänen valtuuttamansa, myös aviopuolison kuntoutuksen osalta. Kirjallisen aloitteen kuntoutukseen voi tehdä rintamaveteraanin puolesta myös omainen tai sosiaali- ja terveystieteiden alanomainen.

Kunnat voivat tilata kuntoutushakemuslomakkeita (Kuntalomake 6430) sekä kuntoutussuunnitelmalomakkeita (Kuntalomake nro 7440) käyttöönsä Lekoral Oy:stä osoitteesta: Metsäläntie 20, 00320 Helsinki, sähköpostitse: asiakaspalvelu@lekoral.fi tai puhelimitse puh. 09 8294 600.

4.9.2 Lääkärintuomio

Kuntoutukseen pääsemiseen riittää rintamaveteraanin palvelutarpeen arviointi. Lääkärintuomio tulee hankkia, jos rintamaveteraanin terveydentila sitä vaatii tai toimintakykyluokkaa ei ole määritetty tai se joudutaan määrittelemään uudestaan.

4.10 Kuntoutukseen ohjaaminen

Rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/88) 3 §:n mukaan päätöksen rintamaveteraanin kuntoutukseen hyväksymisestä tekee rintamaveteraanin kotikunnan kansanterveystyön toimeenpanoon kuuluvista tehtävistä huolehtiva toimielin. Se voi myös määrätä viranhaltijan päättämään asiasta vahvistamiensa perusteiden ja ohjeiden mukaisesti.

Kuntoutuksesta päätettäessä tulee ottaa huomioon rintamaveteraanin ja mahdollisesti mukaan lähtevän aviopuolison terveydentila, kuntoutusta antavan toimintayksikön toiminnan laatu sekä maantieteelliset, kielelliset ja muut olosuhteet. Ensisijaisesti on pyrittävä käyttämään lähimpiä soveltuvia kuntoutus-

laitoksia. Lääketieteellisistä, kielellisistä tai muusta perustellusta syystä voidaan rintamaveteraani kuitenkin lähettää myös muuhun kuntoutuslaitokseen Suomessa.

4.11 Matkakustannusten korvaaminen

Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutettavalle ja hänen kanssaan kuntoutuksessa olleelle aviopuolisolle matkasta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset kokonaisuudessaan siihen kuntoutuslaitokseen, jossa he ovat olleet kuntoutuksessa. Kansaneläkelaitos korvaa kuntoutuksesta aiheutuneet matkakustannukset halvinta matkustustapaa käyttäen.

Sairausvakuutuslain mukaisen matkakorvauksen lisäksi Kansaneläkelaitos maksaa avokuntoutuksessa olleille myös omavastuuosuuden ja sitä pienemmät matkakulut kokonaan.

Rintamaveteraanin on matkakorvausta hakiessaan esitettävä Kansaneläkelaitokselle kunnan tai Valtiokonttorin antama kuntoutusmaksusitoumus tai hyväksymispäätöksen kopio sekä selvitys kuntoutukseen osallistumisesta. Selvitys kuntoutukseen osallistumisesta voidaan antaa esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen lomakkeella.

Kansaneläkelaitos maksaa myös julkisessa laitoshoidossa olevan rintamaveteraanin matkakustannukset kuntoutuslaitokseen ja takaisin hoitolaitokseen. Samoin menetellään, jos laituskuntoutuksessa oleva rintamaveteraani siirretään kesken kuntoutusjakson sairaalahoitoon. Valtiokonttori korvaa nämä matkakustannukset kokonaan Kansaneläkelaitokselle, koska sairausvakuutuslain mukaan laitoshoidossa olevalle henkilölle ei korvata mitään sairauden tai vamman hoidon aiheuttamia kustannuksia. Jos julkisesta laitoshoidosta kuntoutukseen lähetetty rintamaveteraani palaa kuntoutuslaitoksesta suoraan kotiin, korvaa Valtiokonttori Kansaneläkelaitokselle kotimatkan siten, kuin edellisessä kappaleessa on esitetty.

Kansaneläkelaitos maksaa korvauksen matkakustannuksista myös ulkomailla asuvalle rintamaveteraanille ja hänen kanssaan kuntoutuksessa olleelle aviopuolisolle, jolla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Suomessa ja jotka Valtiokonttori on hyväksynyt kuntoutukseen.

4.12 Muutoksen haku

Rintamaveteraanien kuntoutusta koskevan lain 13 §:n mukaan tässä laissa tarkoitettuihin Valtiokonttorin, kunnan asianomaisen toimielimen (aikaisemmin terveyslautakunnan) ja Kansaneläkelaitoksen päätöksiin ei voi hakea muutosta valittamalla muussa kuin rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa tapauksessa.

Jos kunnan asianomaiselle toimielimelle rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 3 §:n nojalla kuuluva asia on siirretty viranhaltijan päätettäväksi, viranhaltijan on saatettava asia asianomaisen toimielimen ratkaistavaksi, jos päätökseen tytymätön 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii. Päätökseen on liitettävä ohjeet, joista ilmenee miten päätökseen tytymättömän on meneteltävä asian saattamiseksi asianomaisen toimielimen käsiteltäväksi.

5 Rintamaveteraaneille kotona asumista tukevat palvelut

5.1 Kotona asumista tukevien palveluiden yleiset periaatteet

Rintamaveteraaneille kotona asumista tukevien palveluiden tavoitteena on tukea monipuolisesti rintamaveteraanin kotona selviytymistä. Valtiokonttorin myöntämän määrärahan tarkoituksena on tuottaa rintamaveteraaneille palveluja, jotka tukevat voimassa olevia kunnallisia palveluja.

Palvelujen tulee perustua palvelutarpeen kartoitukseen.

Rintamaveteraanin tuloja ei tarvitse selvittää, vaan palvelun tarve on ratkaiseva. Määrärahaa voi käyttää rintamaveteraanin itsenäistä selviytymistä tukeviin palveluihin ja niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen.

Kunta toimii rintamaveteraaneille kotona asumista tukevien palveluiden vastuullisena järjestäjänä. Kunta voi joko tuottaa palvelut itse tai hankkia ne valitsemaltaan palveluntuottajalta. Palvelut voidaan järjestää myös palveluseteliä hyväksi käyttäen. Palvelusetelin käyttö kuitenkin edellyttää, että rintamaveteraani tai hänen läheisensä kykenevät hankkimaan palvelut itse palveluseteliä hyväksi käyttäen.

Palvelutaliossa asuva rintamaveteraani voi saada kotona asumista tukevia palveluja, mutta tehostetussa palveluasumisessa olevalla rintamaveteraanilla ei ole oikeutta kotona asumista tukeviin palveluihin.

5.2 Määrärahan käyttötarkoitus

5.2.1 Kotipalvelut ja kotihoito

Rintamaveteraaneille kotona asumista tukevat palvelut voivat olla esimerkiksi [sosiaalihuoltolain](#) (1301/2014) 14 §:n 1 momentin 5 kohdan kotipalveluita tai 6 kohdan kotihoitoa, jotka on kuvattu [sosiaalihuoltolain](#) 19 § ja 20 §.

Kotipalvelulla tarkoitetaan mm. asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Kotihoidolla tarkoitetaan kotipalvelun ja [terveydenhuoltolain](#) 25 §:ään sisältyvien kotisairaanhoidon tehtävien muodostamaa kokonaisuutta.

Kotipalvelua annetaan mm. sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella niille henkilöille, jotka tarvitsevat apua selviytyäkseen 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista.

Kotipalveluun sisältyvinä **tukipalveluina** annetaan ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.

Tukipalveluna voidaan korvata myös esimerkiksi polttopuiden pilkontaa, lumen aurausta ja nurmikon leikkausta. Näiden palvelujen tulee kohdistua rintamaveteraanin vakituiseen asuntoon tai sen pihapiiriin.

Ateriapalvelu voidaan järjestää kunnan omana toimintana tai esimerkiksi lounaseteleillä. Ateriapalvelu ei sisällä mahdollisuutta ostaa kunnan laskuun ruokatarvikkeita kaupasta ja valmistaa niistä itse tai jonkun muun toimesta aterioita kotona.

5.2.2 Liikkumista tukevat palvelut

Rintamaveteraaneille kotona asumista tukevat palvelut voivat olla esimerkiksi sosiaalihuoltolain 14 §:n 1 momentin 9 kohdan liikkumista tukevia palveluja, jotka on kuvattu sosiaalihuoltolain 23 §:ssä.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioiden tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi. Mikäli rintamaveteraani tarvitsee saattajaa, niin saattajan matkakulut voidaan korvata.

Määrärahaa ei voida kuitenkaan käyttää terveydenhuollosta aiheutuneisiin matkakustannuksiin, jotka kuuluvat sairausvakuutuslain piiriin.

5.2.3 Päivätoiminta

Päiväkeskustoiminnan tarkoituksena on edistää rintamaveteraanin kotona selviytymistä. Siihen voi sisältyä erilaista viriketoimintaa, kahvit, ruokailut ja kuljetukset kodista päiväkeskukseen ja takaisin. Mikäli rintamaveteraani tarvitsee saattajaa, niin saattajan matkakulut voidaan korvata.

5.2.4 Apuvälinepalvelut

Rintamaveteraaneille kotona asumista tukeviin palveluihin varattua määrärahaa voidaan käyttää apuvälinepalveluihin niiltä osin, kun ne eivät kuulu terveydenhuoltolain 29 § 5 kohdan lääketieteellisiin perusteisiin hankittaviin apuvälineisiin, jotka kunnan tulee tarjota kuntalaisille maksutta. Määrärahaa voidaan käyttää myös rintamaveteraanin tarvitseman turvapuhelinpalvelusta aiheutuviin kustannuksiin.

5.2.5 Omaishoidon tuki

Rintamaveteraanien kotona asumista tukeviin palveluihin varattua määrärahaa voidaan käyttää myös lain omaishoidon tuesta 4 §:n 2 momentin mukaisen omaishoitajan muiden kuin lakisääteisten vapaapäivien sekä alle yhden vuorokauden pituisten virkistysvapaiden aikaisen hoidon järjestämiseen. Määrärahalla voidaan korvata kunnalle veteraanin kotona järjestettävän omaishoitajan vapaapäivien ja virkistysvapaiden aikaisen hoidon kustannukset. Kunta voi tuottaa palvelut itse, hankkia ne valitsemaltaan palveluntuottajalta, antamalla palvelusetelin tai omaishoidon tuesta annetun lain 4 a §:n mukaisena toimeksiantosopimuksen mukaisena sijaishoitona.

5.2.6 Tuettu kotona kuntoutuminen

Rintamaveteraanin tuettu kotona kuntoutuminen voi olla ennaltaehkäisevää, toimintakykyä ylläpitävää kotona tai palvelutalossa selviytymistä tukevaa toimintaa. Toimintakyvyn arviointi toteutetaan omassa asuinympäristössä. Tällöin nousevat veteraanin selviytymisen haasteet päivittäisissä toiminnoissa selkeämmin esille.

Kotikäyntien sisältö muokkautuu veteraanin tarpeiden ja yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaan niin, että hänen toimintakykynsä eri osa-alueet huomioidaan kokonaisvaltaisesti. Olennaista on, että kuntoutus- ja palvelusuunnitelmassa yhdistyvät kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut. Toimintakykyä arvioidessa mukana ovat sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, veteraanille nimetty vastuuhenkilö/palveluneuvoja, asiakas ja mahdollisuuksien mukaan lähiomainen.

Muu lääkinnällinen kuntoutus, kuten esim. fysioterapia, korvataan kuntoutusmäärärahasta. Sen sijaan jalkahoito voidaan korvata myös tästä rahasta, jos se annetaan kotona.

5.3 Selvitys määrärahan käytöstä

Valtiokonttori pyytää kuntia tekemään selvityksen vuoden 2017 käytetystä kotona asumista tukevien palveluiden määrärahasta. Selvityksessä tulee ilmoittaa palveluja saaneiden henkilöiden lukumäärät sekä palveluista aiheutuneet kustannukset. Lisäksi kysytään syytä siihen, miksi määrärahaa on jäänyt käyttämättä. Valtiokonttori lähettää kunnille selvityslomakkeen sähköisesti täytettäväksi kesäkuussa 2018. Selvitys tulee lähettää Valtiokonttoriin **31.8.2018 mennessä**.

Lisätietoja antavat:

Merja Längman, puh. 0295 50 3239, merja.langman@valtiokonttori.fi
Anne Sirén, puh. 0295 50 3248, anne.siren@valtiokonttori.fi

Apulaisjohtaja

Hans Ranta-aho

Palvelupäällikkö

Tiina Kyttälä

Liitteenä

Kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat vuodelle 2017
tuetun kotona kuntoutumisen malli

